

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio I. De Generatione Substantiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

DISPUTATIONES IN LIBROS ARIST.

DE ORTU ET INTERITU.

N libris de Cælo egit Aristoteles de corporibus incorruptibilibus, quæ passim æterna vocat, utpote quæ nullâ vi agentium naturalium destrui possunt, ut ibidem vidimus d. 1. sect. 2. Nunc de rebus quæ corruptioni subjacent, aliquid speciatim addendum: in Physicis enim generalia tantum quædam tradita sunt principia, eaque ut plurimum rebus corruptibilibus & incorruptibilibus communia. Hic ergo sigillatim de corruptibilibus disputandum.

DISPUTATIO PRIMA.

De Generatione Substantiali.

SECTIO PRIMA.

Quid sit Generatio Substantialis.

I.
Triplex Ge-
nerationis
acceptio.

Latissima.

Strictissima.

Media.

Generatio
partialis, seu
Aggenera-
tio.

II.
Statuitur
Definitio
Generatio-
nis.

Quomodo
Generatio
differt ab
Alteratio-
ne.

III.
Quomodo
differt
mutari per
aliud, &
mutari in
aliud.

Tripliciter sumi solet Generatio: primò latissimè pro quacunque productione alicujus ex *subiecto*, prout opponitur creationi: & hoc sensu dicitur accidens generari, dum educitur è subiecto. Secundò strictissimè, prout importat productionem *viuentis à vivente in similitudinem naturæ*: de qua postea. Tertio demum medio quodam modo, prout significat productionem *substantiæ in rebus mutabilibus*: & hæc vocatur generatio *simpliciter*, sicut substantia ejus terminus dicitur ens simpliciter. Hæc verò etiam generatio duplex est juxta suum terminum, seu formam quam producit, quæ, si solum sit partialis (ut cum nova tantum pars producit, & adjungitur præcedentibus) dicitur *aggeneratio*, seu *nutritio*: si verò sit totalis, dicitur simpliciter generatio. Et de hac agimus in præsentia.

Generationem ergo hoc modo acceptam sic definit cum Aristotele hic ca. 4. communis Peripateticorum schola, *Generatio est mutatio totius in totum, nullò sensibili m.ente, ut subiecto eodem*. Mutatio ponitur loco generis, non quòd reverà sit genus omni generationi substantiali, cum prima generatio rerum non fuerit mutatio, ubi scilicet forma producta est eodem primo instante cum materiâ: sed in opinione Aristotelis; materia erat ab æterno, sicque conformiter loquitur ad suam sententiam. Per particulas *totius in totum* differt Generatio ab *alteratione*, seu productione accidentali, ubi totum, seu compositum substantiale, quod simpliciter vocatur totum, adhuc manet, nec enim corumpitur compositum substantiale, lignum v.g. vel lapis, ex eo quòd de frigidis redantur calida.

Nec urget quod obijciunt aliqui, id quod mutatur, debere manere: hoc enim solum verum est de eo quod mutatur *per aliud*, non *in aliud*: ipsa enim vox *mutationis in aliud* denotat debere perire id quod mutatur. Hic autem notandum, quod in Physicis disp. 1. cum de principiis corporis naturalis latè ostendi duplicem scilicet esse mutationem, *causalem* & *formalem*, & hinc sermonem præcipuè esse de cau-

sali, seu de actione ipsâ, per quam producit *mutatio formalis*, seu terminus, per quem subiectum mutatur. Nec, cum dicitur *totum mutari*, intelligi necessariò debet totum adæquatè, manet enim adhuc materia in omni Generatione naturali, sed solum intelligitur totum inadæquatè, quod sufficit, ut dicatur tum destrui, & mutari; destructa enim, vel unionem, vel alterâ parte, non amplius manet totum.

Notandum tamen, hanc definitionem non esse essentialem, ut vult Ruvius hic c. 4. tr. 1. q. 3. & Cornib. q. 9. ar. 1. tum quia non omnis generatio substantialis est essentialiter mutatio, ut diximus, tum quia non necessariò debet perire forma quæ præcessit, cum per divinam potentiam possit induci forma ignis in materiam ligni, & tamen forma ligni non expelli, quo casu non esset mutatio *formaliter*, sed solum *radicaliter*, loquendo de mutatione completâ. Imò videtur hæc definitio, sumpta ut jacet, convenire alicui creationi: si enim crearetur unio inter materiam & formam, esset ibi mutatio totius in totum, & tamen esset creatio. Propriè tamen & rigorosè loquendo non esset mutatio, hæc enim strictè sumpta requirere videtur subiectum sustentationis.

Essentialis ergo definitio generationis substantialis tradi hoc modo posset: *Esteductio formæ, vel unionis substantialis ex potentiâ materiæ*: unde licet formæ cæli (posito quòd in ipso sint) dicantur concreatæ, sicut & formæ rerum omnium substantialium in primâ rerum productione, quia formæ simul productæ fuerunt cum materiâ, ipsarum tamen productio verè fuit generatio, cum educæ fuerint è potentiâ materiæ, ut ostendi in Physicis d. 5. Sicut etiam si Deus simul cum formâ in composito aliquo substantiali destrueret materiam, licet destructio illa seu suspensio concursus dici aliquo modo possit annihilatio, cum hoc sensu designat in nihilum, id est, nihil maneat illius, è cujus potentiâ educeretur, magis tamen propriè diceretur corruptio, ut in Phys. etiam notavi, cum corruptio dicatur suspensio omnis actionis quæ penderat materialiter à subiecto: & hoc sensu non definit in nihilum, hoc est, non est suspensio productionis rei ex nihilo, quod tamen requiritur ad veram rationem annihilationis: quòd enim existat subiectum post destruc-

Mutatio duplex, causalis, & formalis.

IV.
Hæc Generationis definitio non est essentialis.

Mutatio radicalis.

V.
Essentialis definitio Generationis substantialis.

Quid requiratur ad conceptum creationis, & annihilationis.

structionem formæ, non magis facit ad conceptum annihilationis, quam quoddam existerit ante productionem formæ facit ad conceptum creationis. Sed de hoc postea redibit sermo.

VI.
Generatio
substantialis
consistit in
productione
unionis non
formæ.

Generatio substantialis consistit propriè & formaliter in actione productivâ unionis, non formæ substantialis. Ratio est primò, quia illa sola actio est propriè generatio compositi, quæ essentialiter habet connexionem cum composito, huiusmodi autem est sola productio unionis, ut est manifestum. Secundò, quia ad corruptionem solius unionis dicitur compositum corrumpi, ut constat in homine, ergo ad generationem, seu productionem solius unionis dicitur eodem modo compositum produci. Tertiò, si forma esset à se, seu improducta, & sola unio produceretur, compositum diceretur verè produci, & non esse à se: ergo productio compositi sequitur productionem unionis, non formæ. Quartò, homo dicitur generatus licet forma creetur. Quintò, jam non est compositum S. Petri, licet existat ejus anima & materia, ergo ratio productionis compositi tribuenda est unioni. Ratio demum à priori horum omnium est, cum sit ipsa compositio, ac proinde ad ipsius productionem, vel corruptionem dicitur produci, vel corrumpi compositum.

Ratio à
priori, cur
generatio
substantialis
consistat in
productione
unionis.

VII.
Per sensibile
intelligit
Aristoteles
compositum
substantiali.

Subiectum
sensibile
sumitur hic
specificativè,
non reduplicativè.

Per particulas illas nullo sensibili manente, ut subiecto eodem, intelligit Aristoteles ipsum totum substantiale sensibile, seu subiectum denominationis: variis enim locis accipit Aristoteles sensibile pro ipso composito substantiali, sicut cum hic c. 4. ait: *Alteratio est, cum subiectum sensibile remanet, & infra subdit, cum verò totum mutatur, & nihil sensibile, ut ejusdem subiectum remanet, generatio est: ubi per subiectum sensibile, manifestum est intelligere Aristotelem ipsum compositum substantiale, non quidem sumendo sensibile reduplicativè, sic enim involvit accidentia, quæ solum percipiuntur sensibus, & tamen certum est, illa non esse subiectum, nec partiale, formæ substantialis: sumi proinde solum debet specificativè. Nec refert quod totum non sit subiectum receptionis accidentium, utpote quæ subiectantur in solâ materiâ, non in formâ, juxta dicta in Phy. loquitur enim Aristoteles de subiecto denominationis: totum autem est subiectum denominationis; nam lapis dicitur frigidus, homo albus, aer lucidus &c. esto albedo, frigus, & lux recipiantur in solâ materiâ & nec partialiter in formâ.*

SECTIO II.

Num in Generatione substantiali detur resolutio usque ad materiam primam.

I.
Status qua-
stionis aper-
tur.

Est ergo Generatio substantialis juxta Aristotelem, ut vidimus, mutatio totius in totum nullo sensibili manente, ut subiecto eodem. Ex occasione postremæ definitionis hujus partis, nullo sensibili manente, ut subiecto eodem, oritur difficultas, utrum destructâ aliquâ substantiâ, aquâ v. g. vel igne, unâ cum ipsâ pereant omnia illius accidentia, ita ut nulla accidentia substantiæ corruptæ maneat in eâ, quæ ipsi succedit, seu in quam convertitur.

II.
I. Sent. affe-
rit dari res-
olutionem us-
que ad ma-
teriam pri-
mam.

Prima sententia est affirmativa, nempe quoties substantiâ aliqua perit, & in aliam convertitur, lignum v. g. in ignem, nihil vel substantiale, vel accidentale prioris compositi manere, præter materiam: quod est fieri resolutionem usque ad materiam primam: ita Alensis 4. p. q. 57. memb. 4. Cajet. de ente & essentia c. 7. q. 17. Javell. 8. Met. q. 7. Ferr. l. 4. cont. Gen. c. 8. l. Soncin. 8. Met. q. 9. Capreo. in 2. d. 3. q. 1. a. 3. Ban. l. 1. de Gen. c. 4. q. 10. Conimb. l. 1. de Gener. c. 4. q. 18. a. 2. Fonse. 5. Met. c. 28. q. 20. f. 2.

Complut. l. 1. de Gen. d. 3. q. 6. Joan. à S. Thoma. q. 1. de Gen. a. 6. Rubius de Gen. c. 4. trac. 2. q. 4. Citari etiam solet S. Thomas, de ejus tamen mente hac in re non satis constat.

Secunda sententia negat in generationibus, & conversionibus substantialibus fieri resolutionem usque ad materiam primam, sed ait accidentia aliqua corrupti manere in genito, seu in eo quod de novo producitur, ita Ockam quodl. 2. q. 11. Greg. in 1. d. 12. q. 2. a. 1. Gabr. in 1. d. 16. q. un. Henric. quodl. 15. q. 7. Suar. d. 14. Met. f. 3. n. 20. & seqq. Perer. l. 5. Phys. c. 18. Murcia l. 1. de Gen. d. 1. q. 5. Hurt. d. 1. de Gen. f. 5. Arriag. d. 5. Phys. f. 2. n. 11. Oviedo Contr. de Gen. p. 3. & alij. Pro hac etiam sententiâ citatur S. Thomas variis locis, ut 3. p. q. 9. a. 3. ad 2. Ubi expressè docet calorem qui erat dispositio ad formam ignis, adveniente formâ non destrui, sed simul cum illâ persistere. Idem alibi sæpè asserit S. Doctor, ut meritò censeretur possit huic sententiæ non le- viter favere.

III.
2. Sent. no-
gat.

Favet huic
sententiæ
S. Thomas.

Notandum, accidentia quæ in compositis substantialibus reperiuntur, esse in duplici differentiâ: quædam enim sunt communia, quales sunt primæ qualitates, in gradibus saltem remissis, hæ enim in omnibus compositis reperiuntur, sicut & aliquæ secundæ, ut albedo, nigredo, odor, sapor &c. & quantitas omnibus compositis est communis. Alia accidentia sunt particularia, quæ nimirum à propriis formis dimanant, ut sunt passionēs, ac proprietates. Quæstio ergo procedit de accidentibus tantum communibus, particularia enim unâ cum formis, quarum sunt passionēs, intercidunt.

IV.
Duo genera
acciden-
tium: que-
dam com-
munia sunt,
quædam
particularia.

Sermo si de
accidentibus
communibus.

Conclusio: in generatione substantiali non fit resolutio usque ad materiam primam, sed accidentia semper aliqua corrupti manent in novo genito: ita auctores secundæ sententiæ. Probat primo ex Aristotele l. 1. de Gen. c. 4. t. 24. Ubi asserit substantiam genitam aliquas affectiones habere substantiæ corruptæ. Et l. 2. t. 27. ait elementa symbola inter se facilius transmutari, quia aliter semper qualitas elementi corrupti remanet in elemento de novo producto.

V.
In genera-
tione sub-
stantiali non
fit resolutio
usque ad
materiam
primam.

SECTIO III.

Ratione ostenditur in generatione substantiali non dari resolutionem usque ad materiam primam.

Secundò probatur conclusio ratione: experientiâ enim ipsâ constat, accidentia aliqua remanere in genito, quæ erant in corrupto, in homine mortuo ex. g. præsertim subito, manet eadem figura, color, calor, gravitas, & huiusmodi alia, ergo &c. dicere enim, quod affirmant aliqui, perire priora accidentia, ita alia omnino similia eorum loco emergere, nullum habere videtur fundamentum. Deinde, à quo producentur illa nova accidentia: non à formâ priori, cum illa, in instante quo producuntur hæc accidentia, non existat: nec à formâ jam recens productâ, quia hæc accidentia sunt dispositiones ad illam formam, & consequenter naturâ priora illâ, ergo non possunt ab eâ efficienter produci, sic enim daretur mutua prioritas in Physicis impugnata, d. 2. r. Dices; produci à solo Deo. Contrâ, non est dubium quin Deus, si velit, possit producere alia prioribus omnino similia, non tamen apparet cur id præstet, nec cur priora corrumpantur.

I.

Accidentia
quædam
manent in
genito.

Dices; rationem cur priora corrumpantur esse, quia cum subiectantur in toto composito, seu in materiâ simul & formâ, destructâ formâ, seu alterâ subiecti,

II.

subiecti parte, non possunt manere accidentia eadem, sic enim mutatur subiectum. Sed contra primò, in Phys. d. 5. ostensum est accidentia non subiectari in formam: tum quia in homine non subiectantur in formam animam scilicet rationalem, sed in solam materiam, tum etiam quia sunt dispositiones ad formam, & consequenter priores naturam illam, ergo non possunt subiectari, seu causari materialiter ab eadem, sic enim daretur mutua prioritas.

III. *Si priora accidentia prestant, non est cur alia ipsi similia producantur.* Contra secundò, si enim per eam accidentia priora, nulla est ratio cur prioribus omnino similia producantur: ut si canis aliquis, vel equus diversorum colorum maculas habens, moriatur, cur alia omnino similes macule redeant? certe forma cadaveris, quæ succedit formæ præcedenti, illas non petit, ut est manifestum, cum postea maneat sine illis, imò primò sine eis, aut etiam similibus connaturaliter potuisse produci: & in homine albo qui moritur, non magis requirit formam cadaveris succedens albedinem, quam alium colorem, cum paulatim albedo illa amittatur, & pereat: si ergo amittitur tota albedo eodem instante, quo homo moritur, cur alia priori omnino similis, & non potius subniger, aut quasi fuscus color illius loco oriatur? cum maiorem proportionem habeant hi colores cum formâ cadaveris. Idem est de calore, odore, & alijs accidentibus in homine subito moriente.

IV. *Accidentia producentia sepe sunt formæ tunc productæ, contraria.* Contra tertio, quando forma ignis primò introducit in materiam ligni, vel æris, aliquid frigoris & humiditatis in materiam illam remanet, ergo si omnia priora accidentia in illo instante destruantur, non est cur alia ipsi similia denudò producantur, cum formæ ignis potius sint opposita, quam ad eam dispositionem, sed produci deberet calor ut octo, & siccitas in gradu valde intenso, non gradus aliquis humiditatis, aut frigoris.

V. *Transitus ab extremo ad extremum sine medio.* Dices; ideo accidentia prioribus similia denudò produci, ne detur transitus ab extremo ad extremum sine medio, quod tamen contingeret si summus gradus repente produceretur loco accidentium quæ corrumpuntur, ac proinde alia, similia destructis, produci eorum loco debent, quæ paulatim destruantur. Contra primò, si priora accidentia manerent, possent paulatim destrui, siquæ non daretur transitus ab extremo ad extremum sine medio.

VI. *Quomodo intelligatur hoc dictum: Non potest dari transitus ab extremo ad extremum sine medio.* Contra secundò, dictum illud, non posse dari transitum ab extremo ad extremum sine medio, tunc solum intelligitur non posse contingere, quando est medium impediens, seu contrarium resistens, si autem, ex suppositione adversariorum, tollatur contrarium resistens, tunc in instante poterit produci intensus calor, aut frigus, non minus quam lux intensa, aut alia

qualitas non habens contrarium: ergo in instante A, tremo ad quando corrumpitur omne frigus in materiam ligni extremum secundum adversarios, quidni ignis producat calorem sine medio. ut octo? cum nihil sit quod impediatur, ergo non debent naturaliter produci tot partes frigoris omnino similes ijs, quæ erant antea in illa materia, cum agentia particularia aliud requirant. Deinde, in aliquibus, nempe in qualitatibus non activis datur immediata transitus sæpe transitus ab extremo ad extremum, ut ab albo ad nigrum, non transeundo per colores intermedios: in his ergo non est necessarium ut producantur colores omnino similes destructis, quod tamen fateri debent adversarii, cum in homine subito moriente iidem colores sint per aliquod tempus post, qui erant ante mortem.

Nec video, præter jam dicta, quid magni momenti obijci possit pro hac sententiâ: quod enim opponunt Conimbricenses hic c. 4. q. 18. ar. 2. sequi arctiorem habere connexionem materiam cum accidente, quantitate scilicet, quam cum forma substantiali, cum tamen quantitate uniatur solum per accidens, hoc, inquam, leve est: quid enim mirum materiam tam arctam habere connexionem cum quantitate, cum hæc sit illius proprietas, seu passio, quam determinatè petit, sicut res aliæ petunt suas passiones, ut Angelus, & anima intellectum, & voluntatem. Formam autem substantialem, esto aliquam petat, non tamen hæc determinatè, sed sufficit si habeat ullam. Deinde, quantitas non habet quidquam sibi oppositum, per quod expellatur, sicut habent formæ substantiales, quæ ab eodem subiecto mutuo se expellunt, non minus quam frigus calorem.

Quod ergo additur de unione per accidens quantitatis cum materia, est æquivocum: si enim intelligatur uniri per accidens esse uniri unione accidentali, seu quæ sit accidens, est verum, sed eodem modo hoc sensu anima unitur per accidens suis proprietatibus, & passionibus, intellectui scilicet & voluntati, à quibus tamen difficilius separatur, quam à materia seu corpore, cui unitur unione substantiali, cum etiam separata illas retineat, nec ullam naturali vi orbari ipsi possit. Si verò per uniri per accidens, intelligant uniri contingenter, ita ut merè per accidens sit materia, quod habeat quantitatem, sicut paries per accidens unitur albedini, & e contra, & una pars mensæ, vel navis alteri: hoc sensu materia non unitur quantitati per accidens, sed maxime per se requiritur quantitas à materia, non minus quam intellectus, & voluntas ab animâ per se, hoc sensu, requiruntur, ita scilicet ut ab intrinseco, & ex ipsâ exigentiâ naturæ potentias illas petat, & sine ijs esse naturaliter non possit.

Transit ab extremo ad extremum sine medio.

VII. Arctiorem habet materiam connexionem cum quantitate, quam cum forma substantiali.

VIII. Duobus modis unitur aliquid per accidens.

DISPUTATIO II.

De Generatione Viventium.

SECTIO PRIMA.

Generationis Viventium natura, ac definitio.

I. *Theologus, ac Philosophus communis est hæc questio.* Tractari fuscè solet hæc questio à Theologis 1. p. in materia de Trinitate, cum de generatione Verbi æterni. Videri poterunt S. Thomas 1. p. q. 27. ar. 2. Alenf. 1. p. q. 42. memb. 2. & 3. & q. 42. memb. 1. S. Bonav. in 1. d. 13. q. 2. Richar. in

1. d. 13. art. 1. q. 3. Major in 1. d. 13. q. 1. Suarez l. 9. de Trinit. c. 1. n. 4. Molina 1. p. q. 27. ar. 2. Vasq. To. 2. in 1. p. q. 123. c. 1. Conimb. l. 1. de Generat. c. 4. q. 10. Hurt. l. 1. de Gen. sect. 2. Tann. 1. p. d. 4. q. 2. d. 8. Marat. 1. p. d. 44. Arriaga disp. 1. de Gen. sect. 4. Oviedo Cont. 2. de Gen. p. 6.

Notandum, generationem viventis dupliciter sumi: primò latè, sicut cum animalia & plantæ producuntur à Deo, vel cum mures, & ranæ producuntur ex putri: quo modo non est opus aliâ definitione quam ut dicatur Generatio viventis est productio viventis ab aliquo. Secundò sumitur propriè, cum scilicet

II. Dupliciter sumitur Generatio viventis.